

«مطالعات جامعه‌شناسی»

سال پنجم، شماره نوزدهم، تابستان ۱۳۹۲

ص ص ۹۱-۱۱۰

بررسی رابطه پذیرش اجتماعی با مهارت‌های اجتماعی

بین دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی شبستر^۱

مجید زوروفی^۲

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۳/۹/۱

تاریخ پذیرش نهایی مقاله: ۱۳۹۴/۳/۲

چکیده

این تحقیق با هدف بررسی رابطه مهارت‌های اجتماعی با پذیرش اجتماعی در بین دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی شبستر و همچنین تبیین آن از طریق عوامل گوناگون انجام شده است. هدف اصلی شناخت میزان پذیرش اجتماعی در بین دانشجویان و نیز مقایسه آن بر اساس عواملی از قبیل جنسیت و رشته تحصیلی در کنار بررسی رابطه آن با مهارت‌های اجتماعی بود. علاوه بر آن، تبیین ارتباط آن با استفاده از مدل رگرسیونی به منظور تبیین هرچه بیشتر نیز مدنظر بود. روش تحقیق از نوع همبستگی بود. با استفاده از پرسشنامه پذیرش اجتماعی کراون-مارلو و پرسشنامه محقق ساخته برای اندازه‌گیری سایر متغیرها نظیر مهارت‌های اجتماعی طراحی شده بود، اطلاعات از گروه نمونه ۴۰۰ نفری که با روش تصادفی-طبقه‌ای از بین دانشجویان انتخاب شده بودند، گردآوری شد. نتیجه‌ها که با استفاده از آزمون‌های آماری ضریب همبستگی پیرسون، آنالیز واریانس و آزمون تفاوت میانگین انجام شده، نشان داد که پذیرش اجتماعی در حد نسبتاً بالایی است. این میزان در بین دانشجویان دختر و پسر متفاوت نیست. همچنین رشته تحصیلی تفاوت‌های بارزی را نشان می‌دهد. مهارت‌های اجتماعی مناسب دانشجویان، مهم‌ترین عامل مرتبط با پذیرش اجتماعی آنان است.

واژگان کلیدی: پذیرش اجتماعی، رشته تحصیلی، مهارت‌های اجتماعی، اطمینان به خود، شبستر.

۱. این مقاله از طرح تحقیقاتی مصوب معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شبستر (کد ۵۱۹۵۲۹۱۰۳۲۴۰۰۴) استخراج شده که لازم می‌دانم از حمایت‌های معنوی و مادی آن معاونت محترم تشکر کنم. هم‌چنین از همکاران گرامی این پژوهش، دکتر مهدی شاه‌نظری، وحید رحمانی‌علمداری و مرتضی پورموسی که از نظرها و همکاری‌های ارزنده ایشان استفاده نموده‌ام، سپاسگزاری می‌نمایم.

E-mail: majid.zorofi@yahoo.com

۲. عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شبستر - ایران.

مقدمه

در سال‌های اخیر در برخی از پژوهش‌ها، به طور کلی به تاثیر برنامه‌های آموزش مهارت‌های اجتماعی در دانش‌آموزان اشاره شده است (گرشام^۱ و دیگران، ۱۹۹۹). بررسی پژوهش‌های موجود نشان می‌دهد که تاکنون در ایران پژوهش‌های اندکی درباره تاثیر آموزش مهارت‌های اجتماعی بر سایر جنبه‌های رفتاری و شخصیتی دانشجویان انجام گرفته است. شایان ذکر است که اجرای این‌گونه تحقیقات از اهمیت خاصی برخوردار است و نتیجه‌های به دست آمده می‌تواند راهکارها و شیوه‌های آموزش درست را به روان‌شناسان، مشاوران، و دست‌اندرکاران نهادهای آموزش و پرورش ارائه کند. از این رو، با توجه به وجود تعداد بسیار زیادی از نوجوانانی که از خلاقیت قابل توجهی برخوردار نیستند، و با توجه به اهمیت بسیار زیاد مهارت‌های اجتماعی در ارتباطات و تعاملات بین فردی و ارتقای خلاقیت جوانان و نوجوانان، همواره این سوال وجود داشته که آیا اجرای برنامه آموزش مهارت‌های اجتماعی بر میزان خلاقیت جوانان و نوجوانان موثر است یا نه؟

به نظر می‌رسد نبود مهارت‌های اجتماعی بخشی از ناتوانی‌های یادگیری است که می‌تواند مانع از شکل‌گیری روابط مثبت دانش‌آموزان با دیگران شود (Kavale & Forness, 1996). بعضی از تحقیقات نشان داده است که دانش‌آموزان با ناتوانی‌های یادگیری، احتمال بیشتری برای نشان دادن کسری مهارت‌های اجتماعی از همسالان غیر فعال خود دارند (Vaughn & Lagreca, 1992). این امر می‌تواند به عنوان مشکلی برای مریانی باشد که تلاش می‌کنند تا یادگیری دانش‌آموزان معلول در محیط آموزش و پرورش را به ثمر رسانند (Trapani, 1990: 41). ادعا می‌کند که "از آنجایی که بسیاری از دانش‌آموزان با ناتوانی‌های یادگیری در حال حاضر در اکثر ساعات روز در مدرسه هستند، رفتار خود و پذیرش اجتماعی آنان را تبدیل به مسائل مهم می‌کند". با توجه به ارزیابی معلم و همکار، تخمین زده می‌شود که سه مورد از چهار دانش‌آموز با ناتوانی‌های یادگیری، فاقد مهارت‌های اجتماعی ضروری و مناسب و مورد قبول در کلاس درس آموزش عمومی هستند (Kavale & Forness, 1996).

پذیرش اجتماعی: منظور از پذیرش اجتماعی، درک فرد از جامعه با توجه به خصوصیات سایر افراد است. پذیرش اجتماعی شامل پذیرش تکثر با دیگران، اعتماد به خوب بودن ذاتی دیگران و نگاه مثبت به ماهیت انسان‌ها است که همگی آن‌ها باعث می‌شوند فرد در کنار سایر اعضای جامعه انسانی، احساس راحتی کند. کسانی که دیگران را می‌پذیرند به این درک رسیده‌اند که افراد بطور کلی سازنده هستند. همان گونه که سلامت روانی شامل پذیرش خود می‌شود، پذیرش دیگران در جامعه هم می‌تواند به سلامت

¹ Gresham

اجتماعی بینجامد (Keyes, 1998: 121-140). افراد برخوردار از این بعد از سلامت، اجتماع را به صورت مجموعه‌ای کلی و عمومی درک می‌کنند که از افراد مختلف تشکیل شده است و به دیگران به عنوان افراد با ظرفیت و مهربان، اعتماد و اطمینان دارند و باور دارند که مردم می‌توانند ساعی و مؤثر باشند. این افراد دیدگاه مطلوبی درباره ماهیت انسان دارند و با دیگران احساس راحتی می‌کنند. پذیرش اجتماعی مصداق پذیرش از خود است. در پذیرش اجتماعی، فرد نگرش مثبت و احساس خوبی نسبت به خودش و زندگی گذشته‌اش دارد و با وجود ضعف‌ها و ناتوانی‌هایی که دارد، همه جنبه‌های خود را می‌پذیرد (Keyes & Shapiro, 2004: 19-31).

ساپ^۱ و هارود^۲ پذیرش اجتماعی را دیدگاه مرجعی تعریف کرده‌اند که بیانگر نظرات یک نظام اجتماعی گسترده باشد. ساپ از آن به عنوان بعد جدیدی از نگرش هنجاری یاد می‌کند (Sapp & Harrod, 1989: 420-438). ریشه‌های آغازین این نوع تعریف از پذیرش اجتماعی را باید به نظرات شیپوتانی (۱۹۵۵) تحت عنوان گروه‌های عمومی مرجع نسبت داد. بر طبق نظر ساپ و هارود، این مفهوم تکمیل یافته دو دسته از گروه‌های مرجع هستند. اولی نوع مقایسه‌ای که افراد در آن برای ارزیابی یک رفتار خاص استفاده می‌کنند و دومی نوع هنجاری آن که برای شکل‌گیری و ثبات رفتار کاربرد دارد. آدامز پذیرش اجتماعی را به جایگاه و اعتبار یک رفتار در بین گروه‌های هدف آن رفتار تعریف کرده است (Adams & et al, 2000: 252-262). ون در وال^۳ در تعریفی دیگر، پذیرش اجتماعی را نبود مانع و مخالفت برای اجرای یک سیستم تعریف نموده است (Vander Wal, 2004: 181-187). هوربی^۴ و گروتز^۵ پذیرش را نوعی تمایل و یا پاسخ مثبت دادن به چیزی دانسته‌اند (هارنی و دیگران، ۱۳۷۶: ۱۱۵). اریکسون و دیگران چگونگی پذیرش اجتماعی را میزان درجه ارزیابی مثبت یا منفی از یک موضوع خاص تعریف کرده‌اند (Eriksson & Nordlund, 2006: 15-26). از سوی دیگر اسچاد^۶ و اسچلاگ^۷ معتقد هستند که تعاریف ارائه شده در خصوص این موضوع با یکدیگر متناقض هستند. این دو در یک نگاه دقیق‌تر به موضوع، دو واژه پذیرش و میزان پذیرش را از یکدیگر جدا دانسته و برای هر یک معنای خاصی قائل شده‌اند. بدین شکل که از پذیرش می‌توان دو معنا استنباط کرد. نخست نگرشی مثبت و تأییدگونه به سوی یک موضوع خاص و معنای دوم که عبارت است از مطابقت رفتار با اهداف کلان و عینی سیستمی که قرار است اجرا گردد. این دو اولی را پذیرش نگرشی و دومی را پذیرش رفتاری معنا نموده‌اند. در واقع پذیرش نوعی رفتار به شکل کنش و واکنش نسبت به یک هدف خاص و میزان پذیرش نگرشی است تأییدی به سوی یک

1. Sapp
2. harrod
3. van derwal
4. hornby
5. growther
6. schade
7. schlag

هدف خاص (Schade & Schlag, 2003: 45-61). محققین دیگری نیز از جمله شویتما^۱ (۲۰۱۰) از همین تعریف برای مطالعه خود استفاده کرده‌اند.

این تحقیق با هدف بررسی میزان پذیرش اجتماعی در بین دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی شبستر و همچنین رابطه آن با مهارت‌های اجتماعی انجام شده است. هدف اصلی شناخت میزان پذیرش اجتماعی در بین دانشجویان و نیز مقایسه آن بر اساس عواملی از قبیل جنسیت و رشته تحصیلی بود. علاوه بر آن، شناخت ارتباط آن با مقیاس‌های فرعی مهارت‌های اجتماعی از جمله مهارت‌های مناسب، مهارت‌های نامناسب و مهارت‌های تکانشی به منظور تبیین هر چه بیشتر نیز مد نظر بود. فرضیه‌های این تحقیق نیز به قرار زیر هستند:

۱. میانگین پذیرش اجتماعی در بین دانشجویان دختر و پسر متفاوت است.
۲. میانگین پذیرش اجتماعی در بین رشته‌های مختلف دانشگاهی متفاوت است.
۳. بین مهارت اجتماعی (مناسب) با پذیرش اجتماعی دانشجویان رابطه مستقیم وجود دارد.
۴. بین مهارت اجتماعی (نامناسب) با پذیرش اجتماعی دانشجویان رابطه مستقیم وجود دارد.
۵. بین مهارت اجتماعی (تکانشی) با پذیرش اجتماعی دانشجویان رابطه مستقیم وجود دارد.
۶. بین مهارت اجتماعی (اطمینان به خود) و پذیرش اجتماعی دانشجویان رابطه مستقیم وجود دارد.
۷. بین مهارت اجتماعی (کناره‌گیری) و پذیرش اجتماعی دانشجویان رابطه مستقیم وجود دارد.
۸. بین شاخص مهارت اجتماعی و پذیرش اجتماعی دانشجویان رابطه مستقیم وجود دارد.

پیشینه تحقیق

بر اساس مطالعه ثمری و لعلی (۱۳۸۴) که بر روی ۱۵ گروه (۲۳۴ نفر) در مراکز دولتی و غیر دولتی با روش شبه‌آزمایشی انجام شده است، آموزش مهارت‌های زندگی در مجموع موجب بهبود نسبی شاخص‌های سلامت روانی (استرس خانوادگی و پذیرش اجتماعی) در گروه‌های شرکت‌کننده شده است. اسماعیلی (۱۳۸۲) در پژوهش خود درباره کودکان ناتوان در یادگیری متوجه شد که این کودکان در موقعیت حل مساله اجتماعی اهداف اجتماع‌گرایانه که مهم‌ترین آن حل مساله می‌باشد اهداف اجتماعی و ادراکی آن‌ها درجهتی است که به پاسخ رفتارهای کناره‌گیری و یا پرخاشگری منجر می‌شود که به دنبال آن احساس تنهایی و اختلال هیجانی برای افراد بروز می‌کند.

راضیه طبائیان در مطالعه‌ای تحت عنوان "تاثیر آموزش مهارت‌های اجتماعی بر افزایش مهارت‌های اجتماعی و بهبود روابط با همگنان در کودکان پسر مبتلا به اختلال بیش‌فعالی مقطع ابتدایی" را مورد بررسی قرار داده که در نشریه دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه اصفهان چاپ شده است.

^۱ schuitema

پژوهش وی به بررسی تأثیر آموزش مهارت‌های اجتماعی از طریق آموزش مستقیم به کودکان و آموزش از طریق والدین در جهت افزایش مهارت‌های اجتماعی و بهبود روابط با همگنان پرداخته است. نتیجه‌ها نشان داد که آموزش مهارت‌های اجتماعی به کودکان باعث افزایش مهارت‌های اجتماعی و بهبود روابط با همگنان در گروه‌های آزمایشی گردید.

استنلی و مارکمن در پژوهش خود نتیجه‌گیری می‌کنند افرادی که توانایی برقراری ارتباط مناسب را در آموزش‌های گروهی فرا گرفته‌اند، از روابط بین فردی رضایت‌مندانه‌تری نسبت به زوج‌هایی که فاقد مهارت‌های یاد شده بوده‌اند، برخوردارند. شاید یکی از دلایل، افزایش سازگاری فرد با موقعیت‌ها این باشد که فرد را ملزم به برقراری توازن میان خواسته‌های خود و دیگران می‌کند. ضمن این که موقعیت‌های گروهی امکان تبادلات کلامی و غیرکلامی متقابل و رو در رو را فراهم می‌سازد و به این طریق مجالی را برای سوء تعبیرهای احتمالی باقی نمی‌گذارد (Stanley & Markman, 2003: 23).

"میلر"^۱ در پژوهش خود دریافت نوجوانانی که دچار کمروبی هستند از نظر پذیرش اجتماعی به عنوان شخصی ضعیف قلمداد می‌شوند و ایجاد پذیرش اجتماعی ضعیف منجر به کاهش اعتماد به نفس در آن‌ها شده است (Miller, 2003: 51-63). کارولین و میرنام در پژوهش خود دریافتند که آموزش مهارت‌های مقابله با استرس به طور معناداری در افزایش عزت نفس و کاهش افسردگی و اضطراب و بهبود نمرات تحصیلی موثر بوده است (شاه‌محمدی و دیگران، ۱۳۸۹: ۷۵-۶۳). در پژوهش دیگری غضنفری و قدم‌پور دریافتند که بهداشت روانی افراد تحت تأثیر شیوه مقابله‌ای فرد با مساله قرار دارد. شیوه‌های هیجان‌مدار در کاهش و شیوه مساله‌مدار در افزایش بهداشت روانی آن نقش دارد. با اتکا به ادبیات و پیشینه موجود پژوهشگر در این پژوهش به دنبال تعیین رابطه بین پذیرش اجتماعی و راهبردهای مقابله‌ای در میان دانش‌آموزان دختر و پسر شهر بابل و ارائه راهکارهای مناسب جهت تقویت مراکز آموزشی سطح کشور در زمینه مسائل تربیتی می‌باشد (غضنفری و دیگری، ۱۳۸۶: ۴۷-۱۵).

تأثیر گروه همسالان در پیشرفت تحصیلی و اجتماعی دانش‌آموزان بالغ بر ۴۰ سال است که مورد توجه محققان بوده، در زنجیره روابط تعاملات اجتماعی آن‌ها در مدرسه مورد بحث قرار گرفته است (Johnson, 2000: 1)، و ونتزل^۲ و کالدول^۳ نشان داده‌اند که بین دوستی‌های دو جانبه و پذیرش همسالان با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پسر و دختر پایه‌های ۶ و ۸ مدارس راهنمایی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد (Wentzel & Caldwell, 1997: 1198-1209).

در تحقیقی که توسط هورتاکسو^۴ و همکارانش صورت گرفت، اثرات غیر مستقیم محبوبیت گروهی، جایگاه مهار و ادراک اثربخشی اجتماعی را به عنوان پیش‌بینی کننده عملکرد تحصیلی معرفی نمودند

¹. miller

². wentzel

³. Caldwell

⁴. Hortaçsu

(Hortaçsu & et al, 1990: 538). طبق پژوهش لد^۱ و همکاران پذیرش همسالان، دوستی‌های دو جانبه و مشارکت و همکاری در بین بچه‌های کودکان می‌تواند پیش‌بینی کننده‌های قابل اطمینانی برای سازگاری آن‌ها در سال‌های آینده در مدرسه باشد (Ladd, & et al, 1998: 1181-1196). وان دام^۲ و مرتنس^۳ (۲۰۰۰) روابط علی بین خودپنداره تحصیلی و پیشرفت تحصیلی را در پنج ناحیه از فلمینگ در ۶۴۱۱ نفر دانش‌آموز در ۵۹ مدرسه طی ۷ سال دنبال کردند. عملکرد مدرسه و خودپنداره تحصیلی به عنوان عوامل پیش‌بینی کننده جهت بررسی تأثیر علی دوجانبه بین هردو نوع خودپنداره بودند. نتایج به دست آمده حاکی از آن است که خودپنداره تحصیلی در سال‌های بعدی تحت تأثیر پیشرفت‌های قبلی بود، به‌علاوه، خودپنداره تحصیلی قبلی پیشرفت بعدی را شکل می‌داد. ضمناً ارتباط مؤثر خودپنداره با پیشرفت تحصیلی تحت تأثیر نفوذ انگیزشی خودپنداره تحصیلی بود (بازمحمدیان و دیگران: ۴۷-۵۵).

سوئیترز در سال ۱۹۹۲ دربارهٔ ارتباط بین مفهوم خود و سازگاری روانی نوجوانان تحقیقی انجام داد. نتایج نشان داد نوجوانانی که دارای اختلال در سازگاری بودند، نمرات مفهوم خود پایین‌تری داشتند (تقی-زاده، ۱۳۷۹، ۱۱۷). گران^۴ و دیگران رابطهٔ دوستی‌ها، پذیرش همسالان و عزت نفس را در ۵۴۲ نوجوان کلاس ۹ مطالعه کردند پژوهش آن‌ها ثابت کرد که تأثیر دوستی‌های دوجانبه در دوران نوجوانی اهمیت بیشتری نسبت به پذیرش همسالان در سطوح عزت نفس آن‌ها دارد و عزت نفس به عنوان اندازه‌ای از خودپنداره مهم‌ترین متغیر قاطع پیش‌بینی کننده انگیزش می‌باشد (Gronne & inderbitzen, 1992: 24-36). برنت^۵ و دیگران، در پژوهشی با عنوان تأثیر دوستان بر سازگاری‌های نوجوانان در مدرسه ۲۹۷ نوجوان کلاس ۷ و ۸ را مورد آزمون قرار دادند. این پژوهشگران دریافتند هم ویژگی‌های دوستان نوجوان و هم کیفیت این دوستی‌ها در سازگاری با مدرسه تأثیر دارد (Berndt & keef, 1995: 1312-1329).

ورشورن^۶ با انجام پژوهشی مقبولیت اجتماعی و سازگاری رفتاری را در کودکان مورد بررسی قرار داد. یافته‌های مطالعه نشان داد ساخت که رابطهٔ مثبت و معناداری بین مثبت‌انگاری خود با میزان مقبولیت اجتماعی و نیز سازگاری اجتماعی دانش‌آموزان در مدرسه وجود دارد (Vrschuren, 1996: 2493-2511). براساس یافته‌های پژوهشی براتوند (۱۳۷۶: ۸۰)، مقبولیت گروهی با شاخص‌های سازگاری فردی، اجتماعی و کلی و عزت نفس رابطهٔ مثبت دارد، پیشرفت تحصیلی با سه شاخص سازگاری اجتماعی، فردی و کلی و عزت نفس رابطهٔ مثبت دارد، و عزت نفس نیز با شاخص‌های مقبولیت گروهی، سازگاری اجتماعی، فردی و کلی رابطهٔ مثبت دارد.

1. ladd

2. Van Damme

3. Mertens

4. Groene

5. Berndt

6. Verschueren

در تحقیقی که توسط اسلامی علی‌آبادی بر روی ۱۷۴ دانش‌آموز پسر شهر تهران انجام گرفت، نیمرخ رفتاری و تحصیلی دانش‌آموزان طرد شده از طرف همسالان، با دانش‌آموزان عادی مقایسه شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد که در دو گروه طرد شده و عادی، هم از نظر نیمرخ رفتاری و هم از نظر نیمرخ تحصیلی تفاوت معناداری وجود دارد (اسلامی علی‌آبادی، ۱۳۷۴: ۱۶۰). در تحقیق شکرکن افتخاری (۱۳۷۳) که بین دختران دبیرستان‌ها انجام گردید، معلوم شد بین عزت نفس و عملکرد تحصیلی آنان رابطه مثبتی وجود دارد (پراتوند، ۱۳۷۶: ۱). در تحقیق شریفی در زمینه رابطه سازگاری فردی و اجتماعی و عملکرد تحصیلی معلوم شد که رابطه مثبتی در این زمینه وجود دارد (شریفی، ۱۳۷۶: ۱).

کوثری با اتکا به تحقیق خود عنوان می‌کند که زندگی در مناطق محروم، فقر شدید، خانه‌های مخروبه، خانواده‌های از هم پاشیده و عدم پذیرش و حمایت اجتماعی از طرف آن‌ها و سایر نابسامانی‌ها را منظومه عواملی می‌داند که باعث انحرافات رفتاری می‌گردد (کوثری، ۱۳۸۲: ۷۴). مطالعات ارفورد در سال ۱۹۹۴ در خصوص علل اعتیاد در میان دانشجویان در آمریکا نشان می‌دهد که عدم رسیدگی به خواسته‌های عاطفی آنان توسط اجتماع و عدم پذیرش از سوی آن‌ها از علل گرایش آنان به اعتیاد است (نوابخش و دیگران، ۱۳۸۷: ۶۳).

دوره آموزش راهبردهای یادگیری و مطالعه، زمینه پذیرش و بهبود روابط با همسالان را نیز افزایش داده به طوری که این دانش‌آموزان در خودپنداره ورزشی نیز بهبود نشان دادند. به عبارت دیگر، گاهی رشد مهارت‌های غیردرسی جبران و پوششی بر مشکلات تحصیلی است (خادمی و دیگری، ۱۳۹۲: ۸۰-۶۲).

روش پژوهش

در این مطالعه از روش تحقیق پیمایشی از نوع همبستگی استفاده شده است. ابزارهای پژوهشی در تحقیق حاضر شامل دو پرسشنامه به شرح زیر می‌باشند:

۱. برای سنجش متغیر مهارت‌های اجتماعی، ابتدا متغیر به صورت عملیاتی تعریف شده و به ابعاد جزئی‌تری تبدیل شده است. در بررسی‌های محققان از مهارت‌های اجتماعی، مهارت‌های مناسب، نامناسب، تکانشی، کناره‌گیری و ... مورد استفاده قرار گرفته‌اند. سپس هر یک از ابعاد آن، در قالب طیف لیکرت و به صورت سؤال (با پنج گزینه در قالب مقیاس لیکرت) به پاسخگویان ارائه شده است. پاسخگویان با انتخاب یکی از گزینه‌ها، میزان موافقت و یا مخالفت خود را با هر یک از ابعاد مهارت‌های اجتماعی اعلام نموده‌اند. سپس بر اساس جهت معنایی (مثبت یا منفی)، سؤال‌ها نمره‌گذاری می‌شوند. مجموع نمرات هر پاسخگو در کلیه سؤال‌ها، که به صورت عددی در دامنه از (تعداد سؤال‌ها \times ۱) تا (تعداد سؤال‌ها \times ۵) که با استفاده از حاصل جمع نمره سؤال‌ها به دست آمده نشان‌دهنده شدت وجود شاخص کلی مهارت‌های اجتماعی و نیز جمع نمرات مربوط به هر بُعد، نشان‌دهنده میزان مهارت اجتماعی در آن بُعد است. تعداد سؤال‌های هر بعد از مهارت‌ها به‌قرار زیر است:

مهارت‌های اجتماعی مناسب	۱۸ سؤال
مهارت‌های اجتماعی نامناسب	۱۲ سؤال
پرخاشگری رفتار تکانشی	۱۳ سؤال
مهارت‌های اطمینان به خود	۹ سؤال
مهارت‌های کناره‌گیری	۱۰ سؤال

شاخص مهارت‌ها شامل جمع همه موارد ۶۲ سؤال

سایر متغیرها با استفاده از تعاریف عملیاتی به معرف‌هایی برگردانده شده و برای آن‌ها نیز چند سؤال مناسب ساخته شده است. متغیرهای جنس و رشته تحصیلی که از درجه بالاتری از عینی بودن برخوردارند با استفاده از سؤال مستقیم اندازه‌گیری شده‌اند.

۲. اندازه‌گیری متغیر پذیرش اجتماعی نیز با استفاده از پرسشنامه پذیرش اجتماعی انجام شده است. آزمون پذیرش اجتماعی کراون و مارلو^۱ دارای ۳۳ سوال است که به صورت صحیح یا غلط پاسخ داده می‌شود. پاسخ‌ها به وسیله کلید مقیاس تطبیق داده می‌شود و جمع مطابقت پاسخ‌ها با کلید مقیاس نتیجه کلی را برای هر فرد مشخص می‌کند. در این مقیاس اشخاصی که بین صفر تا ۸ امتیاز به دست می‌آورند، اشخاصی هستند که پاسخ‌های آنان پذیرش اجتماعی را به دنبال ندارد و احتمالاً مورد طرد قرار می‌گیرند. اشخاصی که بین ۹ تا ۱۹ امتیاز به دست آوردند، به طور متوسط دارای پذیرش اجتماعی هستند و رفتارهای آنان با قواعد و هنجارهای اجتماعی مطابقت می‌کند.

جامعه آماری این بررسی شامل کلیه دانشجویان شاغل به تحصیل در دانشگاه آزاد اسلامی شبستر در سال ۱۳۹۱-۹۲ است. با در نظر گرفتن تعداد دانشجویان براساس رشته تحصیلی و جنسیت، و در چهارچوب روش نمونه‌گیری طبقه‌ای و براساس فرمول کوکران، تعداد ۴۰۰ به عنوان گروه نمونه انتخاب شده‌اند. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات، آمارهای توصیفی از جمله جداول فراوانی و آماره‌های مرتبط با آن‌ها مانند میانگین، واریانس و دامنه تغییرات برای متغیرهای فاصله‌ای استفاده شده است. روابط مربوط به متغیرهای فاصله‌ای، با استفاده از آزمون χ^2 پیرسون مورد آزمون قرار گرفته‌اند. رابطه میزان پذیرش اجتماعی و رشته تحصیلی با آزمون آنالیز واریانس بررسی شده است. همچنین برای بررسی رابطه بین پذیرش اجتماعی با "میزان مهارت‌های اجتماعی" از آزمون همبستگی r پیرسون استفاده شده است.

یافته‌ها

بر اساس مباحث مطرح شده در بخش‌های قبلی، پذیرش اجتماعی دانشجویان با استفاده از پرسشنامه کراون و مارلو مورد بررسی قرار گرفته است. دامنه تغییرات نظری این متغیر بین ۰ تا ۳۳ است. اما دامنه

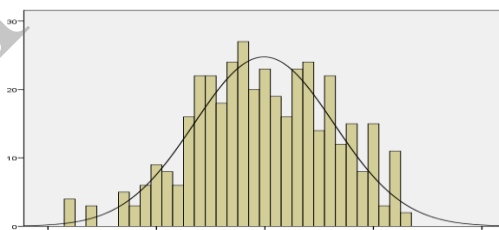
^۱ Crown and Marlow, social acceptance scale

تغییرات واقعی اندکی متفاوت است. حداقل نمره به دست آمده برابر ۲ و حداکثر نمره برابر ۳۳ است. بنابراین این دامنه تغییرات مشاهده شده برابر ۳۱ است. جدول شماره (۱) توزیع فراوانی طبقه‌بندی پذیرش اجتماعی را نشان می‌دهد. بیشترین فراوانی مربوطه به طبقه (۹-۱۹) می‌باشد. مهم‌ترین شاخص‌های آماری محاسبه شده عبارتند از: میانگین (۱۹/۹)، مد (۱۸) میانه (۲۰) و انحراف معیار (۶/۳۴). ملاحظه می‌شود که میانگین ۱۹/۹ در دامنه از ۰ تا ۳۳ به میزان قابل توجهی از میانگین نظری (۱۶/۵) بیشتر است. این میزان که بر اساس آزمون تک متغیره تفاوت میانگین، با اطمینان بیش از ۹۹/۹۹ درصد معنی‌دار است، نشان دهنده بالا بودن میزان پذیرش اجتماعی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی شبستر است.

جدول شماره (۱): توزیع فراوانی پذیرش اجتماعی دانشجویان

میزان پذیرش اجتماعی	سطوح پذیرش	تعداد	درصد
۰-۸	فاقد پذیرش	۱۵	۳/۷۵
۹-۱۹	متوسط	۲۰۷	۵۱/۷۵
۱۹/۰۱-۳۳	پذیرش زیاد	۱۷۸	۴۴/۵
جمع		۴۰۰	۱۰۰

نمودار شماره (۱) توزیع پیوسته متغیر پذیرش اجتماعی را نشان می‌دهد. به این ترتیب می‌توان با اطمینان بیش از ۹۹ درصد، میانگین پذیرش اجتماعی جامعه آماری دانشجویان را در دامنه‌ای از ۱۹/۲۸ الی ۲۰/۵۴ برآورد نمود. بر اساس آزمون کولوموگروف-سمیرونوف Z محاسبه شده برابر (۱/۱۳) با sig برابر ۰/۱۵۵ توزیع متغیر پذیرش اجتماعی با توزیع نرمال تفاوت معنی‌داری نداشته و بنابراین می‌توان با قبول فرض نرمال بودن آزمون‌های پارامتریک در مورد این متغیر به کار برد.

نمودار شماره (۱): توزیع پیوسته نمرات پذیرش اجتماعی دانشجویان

در جدول زیر آماره‌های مختلف متغیرهای وابسته و مستقل آمده است با توجه به نتایج به دست آمده مشخص گردید که میزان پیرش اجتماعی جامعه مورد مطالعه ۱۹/۹ بوده است.

جدول شماره (۲): آماره‌های توصیفی متغیرهای وابسته و مستقل تحقیق

آماره	پذیرش اجتماعی	مهارت‌های اجتماعی مناسب	مهارت‌های اجتماعی ناکافی	مهارت‌های اجتماعی اطمینان به خود	مهارت‌های اجتماعی کتاره‌گیری	تخصص مهارت‌های اجتماعی
میانگین	۱۹/۹	۶۷/۶۶	۳۴/۹۶	۳۹/۶۱	۳۴/۸	۱۷۶/۳۹
انحراف معیار	۶/۳۴	۸/۷	۷/۳	۹/۵۷	۷/۱۳	۲۳/۳۶
واریانس	۴۰/۱۹	۷۵/۷	۵۳/۳	۹۱/۶	۵۰/۸۳	۵۴۷
دامنه تغییرات	۳۳	۷۲	۵۰	۵۲	۳۶	۷۲

این تحقیق شامل ۸ فرضیه است. برای آزمون فرضیه‌ها به تناسب سطوح سنجش متغیرها، از آزمون‌های آماری ضریب همبستگی پیرسون، آنالیز واریانس و آزمون t (تفاوت میانگین) استفاده شده است. توضیح‌های مربوط به هر یک از آزمون فرضیه‌ها به ترتیب زیر است:

فرضیه مربوط به تفاوت میانگین پذیرش اجتماعی در بین دانشجویان دختر و پسر با استفاده از آزمون تفاوت میانگین مورد بررسی قرار گرفته و نتیجه‌های به دست آمده در جدول شماره (۳) ثبت شده است. با توجه به t محاسبه (۰/۷۶) شده که کمتر از t بحرانی جدول در سطح معنی‌داری محاسبه شده، با اطمینان بیش از ۹۵٪ می‌توان گفت که فرضیه اصلی رد و فرضیه صفر پذیرفته می‌شود و تفاوت معنی‌داری بین این دو گروه از نظر میزان پذیرش اجتماعی وجود ندارد.

جدول شماره (۳): آزمون تفاوت میانگین، مقایسه میانگین مهارت‌های اجتماعی بر اساس جنسیت

طبقات	میانگین	انحراف معیار	تعداد	t	Sig
دختر	۲۰/۱۶	۶/۵۲	۲۰۰	۰/۷۶	۰/۴۴۷
پسر	۱۹/۶۷	۶/۳۶	۲۰۰		

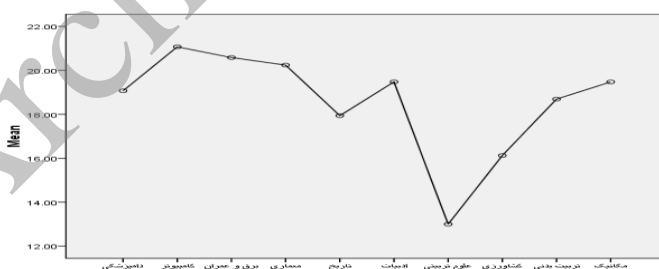
در جدول شماره (۴) نتیجه‌های حاصل از آزمون آنالیز واریانس که مربوط به تفاوت میانگین پذیرش اجتماعی دانشجویان رشته‌های مختلف، نوشته شده است. اطلاعات جدول نشان می‌دهد که در بین کلیه دانشجویان اعم از دختر و پسر، میانگین پذیرش اجتماعی در بین رشته‌های مختلف تحصیلی تفاوت‌های

معنی‌داری نشان می‌دهد. میزان f که با استفاده از آزمون تجزیه واریانس یک‌راهه محاسبه شده، برابر ۲/۸۱ است. نتیجه مذکور حاکی از آن است که میانگین پذیرش اجتماعی در بین دانشجویان رشته‌های مختلف تحصیلی، بسیار متفاوت است و با تفاوت‌های رشته‌های تحصیلی دانشجویان، میانگین پذیرش اجتماعی در بین آنان نیز تغییر می‌کند. بنابراین، بین این دو متغیر ارتباط معنی‌داری وجود دارد.

جدول شماره (۴): آزمون آنالیز واریانس، مقایسه میانگین پذیرش اجتماعی در بین رشته‌های تحصیلی

منبع تغییر	مجموع مجزورات	درجات آزادی	میانگین مجزورات	Sig	F
بین گروهی	۱۰۰۹/۴۲	۹	۱۱۲/۱۵۸		
درون گروهی	۱۵۵۴۱/۶۹	۳۹۰	۳۹/۸۵	۰/۰۰۳	۲/۸۱
کل تغییرات	۱۶۵۵۱/۱۱	۳۹۹			

آزمون‌های تعقیبی نشان می‌دهد که کمترین میزان میانگین پذیرش اجتماعی مربوط به دانشجویان رشته‌های علوم تربیتی و مدیریت امور بانکی (با میانگین ۱۳)، علوم دامی و کشاورزی (با میانگین ۱۶) و بیشترین میانگین پذیرش اجتماعی مربوط به رشته‌های کامپیوتر، فیزیک و ریاضی (با میانگین ۲۱/۰۷) است. رشته‌های برق و عمران و معماری و گرافیک با میانگین بالاتر از ۲۰ به ترتیب در رتبه‌های بعدی قرار دارند. تفاوت‌های مذکور مهم‌ترین تفاوت‌های مشاهده شده حاصل از آزمون آنالیز واریانس هستند. با توجه به معنی‌دار بودن آزمون، می‌توان تفاوت‌های مذکور را تفاوت‌های بنیانی در نظر گرفت. نمودار شماره (۲) مقایسه میانگین‌های پذیرش اجتماعی در بین رشته‌های تحصیلی را ممکن می‌سازد.

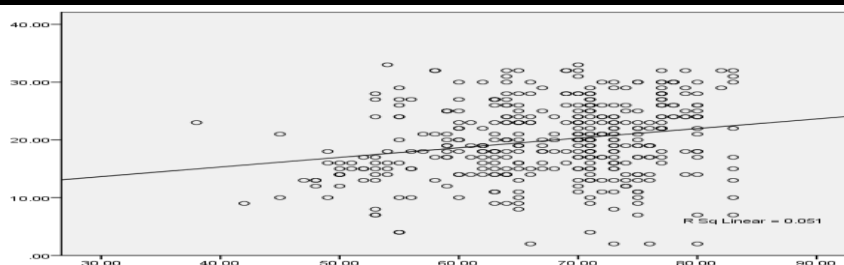
نمودار شماره (۲): میانگین‌های شاخص پذیرش اجتماعی در بین رشته‌های تحصیلی

در جدول شماره (۵) همبستگی پیرسون دو به دو پذیرش اجتماعی با مهارت‌های اجتماعی پنج‌گانه نوشته شده است. در این جدول همبستگی‌های بین مهارت‌های اجتماعی نیز درج شده است. به غیر از مورد مربوط به همبستگی بین مهارت‌های تکانشی با مهارت‌های مناسب، سایر همبستگی‌ها نسبتاً قوی و از نظر آماری در سطح اطمینان ۹۹ درصد معنی‌دار هستند.

جدول شماره (۵): نتیجه‌های آزمون ضریب همبستگی پیرسون رابطه بین پذیرش اجتماعی و ابعاد مهارت‌های اجتماعی

تکانشی	کناره‌گیری	مناسب	اطمینان به خود	نامناسب
۰/۰۸۲	-۰/۰۸۶	۰/۲۲۵**	-۰/۱۶۹**	-۰/۱۰۷*
۰/۱۰۳	۰/۰۸۶	۰/۰۰۰	۰/۰۰۱	۰/۰۳۳
۰/۴۲۷**	۰/۴۳۳**	۰/۲۴۹**	۰/۵۰۱**	۱
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
۰/۳۳۳**	۰/۳۱۱**	۰/۳۳۰**	۱	۰/۰۰۰
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰		۰/۰۰۰
۰/۰۸۶	۰/۵۴۴**	۱		۰/۰۰۰
۰/۰۸۶	۰/۰۰۰			۰/۰۰۰
۰/۱۶۱**	۱			۰/۰۰۱
۰/۰۰۱				۰/۰۰۱
۱				۰/۰۰۱
سطح معنی‌داری	ضریب همبستگی	ضریب همبستگی	ضریب همبستگی	ضریب همبستگی

یکی از فرضیه‌های این تحقیق به وجود رابطه آماری معنی‌دار بین دو متغیر میزان پذیرش اجتماعی و میزان مهارت‌های اجتماعی مناسب دانشجویان تأکید دارد. با در نظر گرفتن این که هم متغیر پذیرش اجتماعی و هم ابعاد پنج‌گانه متغیر مهارت‌های اجتماعی (مهارت‌های مناسب، مهارت‌های نامناسب، مهارت‌های تکانشی، مهارت‌های اطمینان به خود و مهارت‌های کناره‌گیری) در مقیاس فاصله‌ای اندازه‌گیری شده‌اند، به همین دلیل برای بررسی ارتباط آن‌ها از آزمون t پیرسون استفاده شده است. ابتدا برای انجام آزمون ضریب همبستگی از آزمون نرمال بودن متغیرها استفاده شده است. آزمون کولوموگروف-سمیرونوف که با استفاده از برنامه spss به عمل آمده، نشان می‌دهد که همه متغیرها دارای توزیع نرمال هستند (مثلاً Z برای متغیر مهارت‌های اجتماعی مناسب برابر $۱/۰۳$ با خطای $۰/۲۷$ و برای متغیر میزان پذیرش اجتماعی برابر $۱/۴$ با خطای $۰/۱۵۵$ نرمال بودن هر دو متغیر را نشان می‌دهد).

نمودار شماره (۳): دیاگرام پراکنش مهارت‌های مناسب و شاخص پذیرش اجتماعی

میزان همبستگی به دست آمده در حد نسبتاً ضعیف اما معنی‌دار است ($r=0/225$). جهت همبستگی نیز مثبت و همسو است. بنابراین، فرضیه مربوط به "ارتباط بین میزان پذیرش اجتماعی و میزان مهارت‌های اجتماعی مناسب" در بین دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی شبستر، پذیرفته می‌شود. تغییرات میزان مهارت‌های اجتماعی مناسب دانشجویان، میزان پذیرش اجتماعی آنان را تغییر داده و متناسب باهم کاهش یا افزایش می‌یابند. شکل (۳) نیز رابطه دو متغیر را به صورت نمودار نشان می‌دهد، ضریب تعیین رابطه مذکور برابر $0/05$ است. رابطه همبستگی مذکور با اطمینان بیش از ۹۹ درصد قابل تعمیم به جامعه آماری دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی شبستر است.

رابطه بین دو متغیر میزان پذیرش اجتماعی و میزان مهارت‌های اجتماعی نامناسب دانشجویان بر اساس r پیرسون محاسبه شده برابر $(r=-0/107)$ است. همبستگی به دست آمده در حد نسبتاً ضعیف اما معنی‌دار است. جهت همبستگی نیز منفی و ناهمسو است. بنابراین، فرضیه مربوط به "ارتباط بین میزان پذیرش اجتماعی و میزان مهارت‌های اجتماعی نامناسب" در بین دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی شبستر، پذیرفته می‌شود. تغییرات میزان مهارت‌های اجتماعی نامناسب دانشجویان، میزان پذیرش اجتماعی آنان را تغییر داده و بصورت غیر هم جهت با هم، کاهش یا افزایش می‌یابند. ضریب تعیین رابطه $0/011$ است. رابطه همبستگی مذکور با اطمینان بیش از ۹۵ درصد قابل تعمیم به جامعه آماری است.

میزان همبستگی دو متغیر پذیرش اجتماعی و میزان مهارت‌های اجتماعی تکانشی ($r=-0/082$) و باتوجه به میزان خطای تعمیم ($0/103$) از نظر آماری معنی‌دار نیست. جهت همبستگی نیز منفی و ناهمسو است. بنابراین، فرضیه مربوط به "ارتباط بین میزان پذیرش اجتماعی و میزان مهارت‌های اجتماعی تکانشی" در بین دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی شبستر، رد و فرضیه صفر پذیرفته می‌شود.

میزان همبستگی بین دو متغیر میزان پذیرش اجتماعی و میزان مهارت‌های اجتماعی اطمینان به خود، در حد نسبتاً ضعیف اما معنی‌دار است ($r=0/169$). جهت همبستگی نیز مثبت و همسو است. بنابراین، فرضیه مربوط به "ارتباط بین میزان پذیرش اجتماعی و میزان مهارت‌های اجتماعی اطمینان به خود" در بین دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی شبستر، پذیرفته می‌شود. تغییرات میزان مهارت‌های اجتماعی اطمینان

به خود دانشجویان، میزان پذیرش اجتماعی آنان را تغییر داده و متناسب با هم کاهش یا افزایش می‌یابند. این رابطه همبستگی با اطمینان بیش از ۹۹ درصد قابل تعمیم به جامعه آماری است.

از سایر فرضیه‌های این تحقیق رابطه همبستگی آماری معنی‌دار بین دو متغیر میزان پذیرش اجتماعی و میزان مهارت‌های اجتماعی کناره‌گیری دانشجویان است. میزان همبستگی به دست آمده در حد ضعیف است ($r = -0/086$) و با توجه به میزان خطای تعمیم ($0/086$) از نظر آماری معنی‌دار نیست. فرضیه "ارتباط بین میزان پذیرش اجتماعی و میزان مهارت‌های اجتماعی کناره‌گیری" در بین دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی شبستر، رد و فرضیه صفر پذیرفته می‌شود. تغییرات میزان مهارت‌های اجتماعی کناره‌گیری دانشجویان، میزان پذیرش اجتماعی آنان را تغییر نمی‌دهد و کاهش یا افزایش پذیرش اجتماعی دانشجویان با مهارت‌های کناره‌گیری آنان مرتبط نیست.

رابطه آماری شاخص مهارت‌های اجتماعی که حاصل جمع نمرات مهارت‌های پنج‌گانه دانشجویان است، با متغیر میزان پذیرش اجتماعی از طریق آزمون t پی‌رسون آزمون شده است. همبستگی به دست آمده در حد ضعیف است ($r = -0/078$) و با توجه به میزان خطای تعمیم ($0/117$) از نظر آماری معنی‌دار نیست. جهت همبستگی نیز مثبت است. بنابراین، فرضیه "ارتباط بین میزان پذیرش اجتماعی و شاخص میزان مهارت‌های اجتماعی" در بین دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی شبستر، رد و فرضیه صفر پذیرفته می‌شود. تغییرات میزان کل مهارت‌های اجتماعی دانشجویان، میزان پذیرش اجتماعی آنان را تغییر نمی‌دهد و کاهش یا افزایش پذیرش اجتماعی دانشجویان با این متغیر در بین آنان همبسته نیست.

برای تبیین پذیرش اجتماعی بر اساس ابعاد پنج‌گانه مهارت‌های اجتماعی، آزمون رگرسیون چندمتغیره به عمل آمده است. نتایج حاصل از این آزمون در جدول‌های شماره (۶) و (۷) نوشته شده است. در جدول شماره (۶) ضرایب همبستگی و ضرایب تعیین در چهار مرحله نوشته شده است. حداکثر همبستگی در مرحله چهارم $-0/298$ و ضریب تعیین برابر $0/158$ است. در جدول شماره (۶) با توجه به ستون سطح معنی‌داری (Sig) که کمتر از $0/05$ است، مدل کلی آزمون معنی‌دار است.

جدول شماره (۶): خلاصه مدل رگرسیون تبیین پذیرش اجتماعی بر اساس ابعاد مهارت‌های اجتماعی

مدل	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	F	سطح معنی‌داری
رگرسیون	۲۶۲۶/۵۱۵	۴	۶۵۶/۶۲۹	۱۸/۶۲۷	۰/۰۰۰
باقی‌مانده	۱۳۹۲۴/۵۹۵	۳۹۵	۳۵/۲۵۲		
کل	۱۶۵۵۱/۱۱۰	۳۹۹			

ابعاد پنج‌گانه مهارت‌های اجتماعی به ترتیب بیشترین میزان تأثیر بر پذیرش اجتماعی در جدول شماره (۷) نوشته شده‌اند. ستون "وزن بتا" نشان دهنده سهم هر یک از متغیرهای (ابعاد) مهارت‌های اجتماعی،

در تبیین پذیرش اجتماعی است. در آخرین مرحله، مهارت‌های اجتماعی مناسب با بیشترین بتا ($+0/335$) و ضریب b ($+0/248$) مهم‌ترین عامل تأثیرگذار بر پذیرش اجتماعی دانشجویان است. علامت مثبت این عامل نشان می‌دهد که با افزایش میزان مهارت‌های اجتماعی مناسب در نزد دانشجویان، پذیرش اجتماعی آنان نیز بهتر می‌شود. سطح معنی‌داری t محاسبه شده برابر $0/000$ نشان دهنده معنی‌دار بودن رابطه مذکور است. "مهارت‌های کناره‌گیری" در ردیف دوم جدول قرار دارد. وزن بتا برای این بُعد برابر $-0/256$ و ضریب b برابر ($-0/224$) است. در مقایسه با مهارت‌های مناسب وزن تأثیرگذاری آن کمتر، و با توجه به ستون‌های T و سطح معنی‌داری ($0/000$)، اثر آن بر پذیرش اجتماعی معنی‌دار است. اما علامت منفی ضریب نشان دهنده آن است که در مجموعه چهارم مهارت موثر بر پذیرش اجتماعی، اثر این مهارت معکوس بوده و با افزایش مهارت‌های کناره‌گیری، میزان پذیرش اجتماعی دانشجویان کاهش می‌یابد. سومین دسته از مهارت‌ها، "مهارت‌های اطمینان به خود" است که اثر آن نیز بر پذیرش اجتماعی معنی‌دار است (سطح معنی‌داری T برابر $0/000$)، وزن بتا برابر $+0/238$ و ضریب b ($+0/215$).

جدول شماره (۷): ضرایب بی و بتای محاسبه شده برای متغیرهای معادله رگرسیون

مدل	ضرایب استاندارد نشده		ضرایب استاندارد		سطح معنی‌داری
	ضریب B	خطای برآورد	ضریب بتا	t	
(عرض از مبدا)	۹/۵۰۳	۲/۵۱۸		۳/۷۷۵	۰/۰۰۰
مهارت‌های مناسب	۰/۲۴۸	۰/۰۴۲	۰/۳۳۵	۵/۹۴۸	۰/۰۰۰
مهارت‌های کناره‌گیری	-۰/۲۲۴	۰/۰۵۲	-۰/۲۵۶	-۴/۳۳۲	۰/۰۰۰
مهارت‌های اطمینان به خود	۰/۲۱۵	۰/۰۵۰	۰/۲۳۸	۴/۳۲۰	۰/۰۰۰
مهارت‌های نامناسب	-۰/۱۷۳	۰/۰۵۰	-۰/۱۹۸	-۳/۴۸۷	۰/۰۰۱

نشان می‌دهد که این متغیر نسبت به دو گروه از مهارت‌های قبلی تأثیر کمتری بر پذیرش اجتماعی دارد اما این اثر نیز از نظر آماری معنی‌دار است. همانند مهارت‌های مناسب، علامت مثبت ضریب بتا نشان دهنده تأثیر همسوی آن بر پذیرش اجتماعی است. یعنی با در نظر گرفتن تأثیر همزمان سایر مهارت‌ها، با افزایش مهارت‌های اطمینان به خود در نزد دانشجویان، میزان پذیرش اجتماعی آنان نیز (با در نظر گرفتن میزان بتا) افزایش خواهد یافت. کمترین میزان تأثیر بر پذیرش اجتماعی در این مدل رگرسیونی، مربوط به مهارت‌های اجتماعی نامناسب است که میزان بتای $-0/198$ آن برابر و ضریب b برابر ($-0/173$) و جهت تأثیرگذاری آن با توجه به علامت منفی ضریب، معکوس است. این دسته از مهارت‌ها نیز همچون مهارت‌های کناره‌گیری، همزمان با وجود سه دسته از مهارت‌های مذکور، در صورت افزایش در نزد دانشجویان، موجب کاهش پذیرش اجتماعی آنان خواهند شد (سطح معنی‌داری برابر $0/001$). اثر متغیر مهارت‌های تکانشی با توجه به اطلاعات مندرج در جدول معنی‌دار نمی‌باشند.

بحث و نتیجه‌گیری

فرضیه اول این تحقیق نشان داد که میانگین پذیرش اجتماعی در بین دانشجویان دختر و پسر تفاوت معنی‌داری ندارد. بنابر این در این مورد فرضیه اصلی رد و فرضیه صفر پذیرفته می‌شود. هر دو گروه دانشجویان دختر و پسر تقریباً از یک میزان پذیرش اجتماعی برخوردار هستند. این یافته با یافته‌های گزارش تحقیقی بایدیک و بکال اوغلو (۲۰۰۹) مبنی بر نبود تفاوت پذیرش اجتماعی بین دختران و پسران و همچنین تشابهات پذیرش اجتماعی دو جنس هماهنگ است هم‌چنین با برخی پژوهش‌ها از جمله (گوتلیب و دیگران، ۱۹۸۶)، که میزان پذیرش اجتماعی را در بین دختران، کمتر از پسران گزارش کرده‌اند، و یا یافته‌های تحقیقی کاملاً متفاوت (کویی و دیگران، ۱۹۸۲)، که نتیجه کار آن‌ها حاکی از میزان پذیرش اجتماعی کمتر در بین پسران است، مغایر است.

فرضیه دوم این تحقیق نشان داد که بین رشته تحصیلی و پذیرش اجتماعی در بین دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی شبستر ارتباط معنی‌داری وجود دارد. f محاسبه شده که برابر $2/811$ بود، نشان داد که بین رشته تحصیلی دانشجویان و پذیرش اجتماعی آن‌ها رابطه معنی‌داری وجود دارد. کمترین میزان پذیرش اجتماعی مربوط به دانشجویان رشته‌های علوم تربیتی و امور بانکی و کشاورزی و علوم دامی و بیشترین میزان پذیرش اجتماعی مربوط به رشته‌های برق، عمران و کامپیوتر، ریاضی و فیزیک است. رشته‌های فنی و مهندسی، در مقایسه با علوم انسانی و کشاورزی از پذیرش اجتماعی بیشتری برخوردار هستند. این یافته اخیر با یافته‌های "دوران" که تفاوت‌های آشکاری را بین میزان پذیرش اجتماعی رشته‌های مختلف تحصیلی به دست آورده، مغایر می‌باشد. بر مبنای کار تحقیقی "دوران" که تفاوت‌هایی را در این زمینه بر اساس رشته تحصیلی پیدا کرده، دانشجویان رشته‌های علوم انسانی نسبت به دانشجویان رشته‌های فنی از پذیرش اجتماعی بالاتری برخوردارند. هم‌چنین (مساواتیان، ۱۳۷۳؛ و عبادی، ۱۳۷۵؛ و اکبری، ۱۳۷۵؛ و سنایی، ۱۳۷۷) نیز نتیجه‌های مشابهی را در بین دانش‌آموزان به دست آورده‌اند.

آزمون فرضیه سوم این تحقیق نشان داد که بین مهارت‌های اجتماعی مناسب و پذیرش اجتماعی در بین دانشجویان ارتباط معنی‌داری وجود دارد. یعنی دانشجویانی که دارای مهارت‌های اجتماعی از نوع مناسب بالاتری هستند، دارای پذیرش اجتماعی بالاتری نیز هستند. باتوجه به این که رابطه دو متغیر همسو است، این یافته با یافته‌های (حسن‌زاده، ۱۳۹۰) و (شکوهی، ۱۹۹۶) و هندریکسون (۱۹۹۶)، همسو بوده و تأیید می‌کند که مهارت‌های اجتماعی اطمینان به خود، بر پذیرش اجتماعی تأثیر چشمگیری دارد.

آزمون فرضیه چهارم نیز نشان داد که با افزایش مهارت‌های اجتماعی (از نوع نامناسب) در بین دانشجویان، پذیرش اجتماعی آنان نیز افزایش می‌یابد. در پی یافته‌های به دست آمده از تحقیق حاضر، مشخص شد که رابطه هم‌تغییری و همبستگی بین متغیرهای اجتماعی نامناسب و پذیرش اجتماعی رابطه‌ای معکوس است. یعنی با افزایش مهارت‌های نامناسب در نزد دانشجویان، میزان پذیرش اجتماعی

آنان کاهش می‌یابد.

فرضیه پنجم این تحقیق نشان داد که بین مهارت‌های اجتماعی تکانشی و پذیرش اجتماعی در بین دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی شبستر رابطه معنی‌داری وجود ندارد. یعنی دانشجویان با مهارت‌های اجتماعی تکانشی بالاتر تقریباً دارای پذیرش اجتماعی یکسانی با دانشجویان دارای مهارت‌های تکانشی پائین‌تر هستند. یعنی تغییرات این دو متغیر، مستقل از هم بوده و وابسته به همدیگر نیستند.

آزمون فرضیه ششم این تحقیق نشان داد که بین مهارت‌های اجتماعی اطمینان به خود و پذیرش اجتماعی در بین دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی شبستر ارتباط معنی‌داری وجود دارد. یعنی دانشجویان با مهارت‌های اجتماعی اطمینان به خود بالاتر، تقریباً دارای پذیرش اجتماعی بالاتری نیز هستند. با توجه به این که $(r=0/169)$ بود و در پی یافته‌های به دست آمده از تحقیق حاضر، مشخص شد که رابطه متغیر مهارت‌های اجتماعی اطمینان به خود با پذیرش اجتماعی رابطه معنی‌داری است. این یافته با یافته‌های (شکوهی، ۱۹۹۶) و هندریکسون (۱۹۹۶) همسو بوده و تأیید می‌کند که مهارت‌های اجتماعی اطمینان به خود با پذیرش اجتماعی ارتباط چشمگیری دارد.

بر اساس نتیجه‌های آزمون‌های آماری، بین مهارت‌های اجتماعی کناره‌گیری و پذیرش اجتماعی در بین دانشجویان رابطه معنی‌داری وجود ندارد یعنی دانشجویان با مهارت‌های اجتماعی کناره‌گیری، بالاتر تقریباً دارای پذیرش اجتماعی یکسانی با دانشجویان دارای مهارت‌های کناره‌گیری پائین‌تر هستند. یعنی تغییرات این دو متغیر، تا حدود زیادی مستقل از هم بوده و وابسته به همدیگر نیستند.

فرضیه هشتم این تحقیق نشان داد که بین شاخص مهارت‌های اجتماعی و پذیرش اجتماعی در بین دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی شبستر رابطه معنی‌داری وجود ندارد یعنی دانشجویان با مهارت‌های اجتماعی بالاتر تقریباً دارای پذیرش اجتماعی یکسانی با دانشجویان دارای مهارت‌های پائین‌تر هستند. یعنی تغییرات این دو متغیر، تا حدود زیادی مستقل از هم بوده و وابسته به همدیگر نیستند.

در این بررسی چهار مورد از فرضیه‌ها مورد تأیید قرار نگرفتند و سایر فرضیه‌ها تأیید شدند. چون در تبیین هر پدیده انسانی عوامل متعددی دخالت دارند، پس پژوهشگران می‌توانند متغیرهای دیگری را نیز (برای رسیدن به یافته‌های جدید و تبیین‌هایی بهتر و بیشتر) مورد مطالعه و بررسی قرار دهند. با در نظر گرفتن نتیجه‌های بدست آمده از این بررسی، لازم به نظر می‌رسد که ارتباط تغییرات این متغیر با تغییرات روابط خانوادگی دانشجویان با در نظر گرفتن تغییرات این متغیر حتی با در نظر گرفتن متغیرهای اجتماعی از قبیل گروه دوستان و سازمان‌های محلی، شرایط محیطی، شخصیتی و مخصوصاً ابعاد و جنبه‌های دیگری از جمله نگرش‌های دانشجویان مورد بررسی و کنترل قرار گیرد.

پیشنهاد می‌شود این بررسی به همراه مقایسه آن با پذیرش اجتماعی در بین دانشجویان سایر دانشگاه‌ها، انجام گیرد تا شناخت‌های همه‌جانبه‌تری از وضعیت پذیرش اجتماعی دانشجویان به دست آید. هم-

چنین مطالعه روند تغییرات پذیرش اجتماعی در طول زمان در دانشگاه است و تغییر پذیرش اجتماعی دانشجویان در بدو ورود به دانشگاه تا فراغت از تحصیل از سایر پیشنهادها پژوهشی است.

منابع

- اسلامی علی‌آبادی، م. (۱۳۷۴). بررسی نیمرخ رفتاری تحصیلی دانش‌آموزان طرد شده از طرف همسالان و مقایسه آن با دانش‌آموزان عادی (شناخت ویژگی‌ها). پایان‌نامه کارشناسی ارشد روان‌شناسی تربیتی. دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران، ص ۱۶۰.
- براتوند، م. (۱۳۷۶). بررسی رابطه ساده و چندمتغیری مقبولیت گروهی و عزت نفس با پیشرفت تحصیلی و سازگاری فردی اجتماعی دانش‌آموزان سال سوم راهنمایی شهر اهواز. پایان‌نامه کارشناسی ارشد روان‌شناسی تربیتی. دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی. دانشگاه شهید چمران اهواز، ص ۸۰.
- تقی‌زاده، م. ا. (۱۳۷۹). باد بی‌آرام نوجوانی (با تأکید بر تربیت و خودپنداری). اصفهان: انتشارات یکتا.
- ثمری، ع. ا. و دیگری. (۱۳۸۴). مطالعه اثربخشی آموزش مهارت‌های زندگی بر استرس خانوادگی و پذیرش اجتماعی. فصل‌نامه اصول بهداشت روانی. سال هفتم، شماره‌های ۲۶-۲۵، صص ۵۵-۴۷.
- خادمی، م. و دیگری. (۱۳۹۲). اثربخشی آموزش راهبردهای یادگیری و مطالعه در ارتقای خودپنداره دانش‌آموزان دارای اضطراب امتحان. مجله روان‌شناسی مدرسه. بهار، دوره ۲، شماره ۱، صص ۸۰-۶۲.
- حسن‌زاده کلاته، ز. (۱۳۹۰). بررسی تاثیر آموزش مهارت‌های اجتماعی بر افزایش محبوبیت در کودکان پیش‌دستانی. دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی. دانشگاه فردوسی مشهد، ص ۴۶.
- شاه‌محمدی، ح. و دیگران. (۱۳۸۹). بررسی رابطه بین پذیرش اجتماعی با بهداشت روانی دانش‌آموزان دبیرستان‌های شهر تبریز. اولین همایش کشوری دانشجویی عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت. صص ۷۵-۶۳.
- شریفی، ا. (۱۳۷۶). بررسی رابطه ارضاء نیازهای عاطفی با سازگاری فردی اجتماعی و عملکرد تحصیلی پسران سال سوم راهنمایی شهرستان اهواز. پایان‌نامه کارشناسی ارشد روان‌شناسی تربیتی. دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید چمران اهواز.
- طباطبایان، ر. (۱۳۸۶). تاثیر آموزش مهارت‌های اجتماعی بر افزایش مهارت‌های اجتماعی و بهبود روابط با همگنان در کودکان پسر مبتلا به اختلال کمبود توجه بیش فعالی مقطع ابتدایی. دانشگاه اصفهان، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، صص ۸۹-۱۱.
- غضنفری، ف. و دیگران. (۱۳۸۶). بررسی راهبردهای مقابله‌ای و سلامت روانی در ساکنین شهر خرم‌آباد. اصول بهداشت روانی. سال دهم، شماره ۳۷، صص ۴۷-۱۵.
- کوثری، م. (۱۳۸۲). آنومی اجتماعی و اعتیاد به مواد مخدر. فصلنامه علمی پژوهشی سوء مصرف مواد. سال دوم، شماره ۵، ص ۷۴.
- مساواتیان، آ. (۱۳۷۳). تاثیر آموزش ویژه بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دیرآموز کلاس اول مدارس ناحیه یک شیراز در سال تحصیلی ۱۳۷۲-۷۳ (گزارش تحقیق). شیراز، اداره کل آموزش و پرورش استان فارس، صص ۴۳-۲۹.
- نوابخش، م. و دیگری. (۱۳۷۸). میزان تاثیر خشونت والدین بر گرایش فرزندان به اعتیاد. فصلنامه علمی پژوهشی. پژوهشنامه علوم اجتماعی. سال دوم، شماره ۴، ص ۶۳.

هورن، ی؛ و دیگران. (۱۳۷۶). **مشاوره با پدران و مادران کودکان استثنایی**. ترجمه: م ح نظری‌نژاد. مشهد: مؤسسه چاپ و انتشارات آستان قدس رضوی.

یارمحمدیان، م ح؛ و دیگران. (۱۳۸۴). بررسی رابطه بین دوستی‌های دوجانبه، پذیرش همسالان، خودپنداره و سازگاری اجتماعی با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر سال سوم راهنمایی شهر اصفهان. **اصول بهداشت روانی**. سال هفتم، شماره‌های ۲۶ و ۲۵، صص ۴۷-۵۵.

- Adams, C. R., Hoover, L. C., Arnett, D. B & Thompson, L., D. (2000). Socialacceptabilitis role in an expanded rational expectations model of intention to consume an innovative meat product in a restaurant setting. **Journal of Hospitality and Tourism Research**, 24, (2), P.p: 252-262.
- Berndt, T., J. K., keef. (1995). Friends influence on adolescence, adjustment to school. **Child Development**. vol 66, N6, P.p: 1312-1329.
- Eriksson, L. J., Garvill and A. M., Nordlund. (2006). Acceptability of travel demand management measures: The importance of problem awareness, personal norm, freedom, and fairness. **J. Environ.Psychol**. 26, P.p: 15-26.
- Gottlieb, B. W. Gottlieb, J. Berkell, D. & Levy, L. (1986). Sociometric status and solitary. play of LD boys and girls. **Journal of Learning Disabilities**. 19, P.p: 619- 622.
- Gresham, F. & Elliot, s. (1990). Social skills rating system manual. Cirele pine, MN: **American Guidance service**.
- Gronne, J. A. and H. nderbitzen- pizaruk. (1992). popularity and friendship. An investigation of their on effects on self- esteems. **Biennial Meeting of the society for Research in child development**. (cited in Eric. Abstr. ED 350519), P.p: 24-36. <http://www.Askeric.Org/cgibin> [accessed 23 may 2001].
- Johnson, A. K. (2000). **The peer effect on academic achievement a mong public elementary school students**. <http://www.Heritage.Org/library/cda/cd a00.06 htm/>: [accessed 22 July 2001].
- Kavale, K. A. & Forness, S R. (1996). Social skill deficits and learning disabilities: A meta-analysis. **Journal of Learning Disabilities**. 29, P.p: 226-237. Retrieved on November 7, 2001, from EBSCOhost, Academic Search Elite
- Keyes, C., M. and Shapiro, A. (2004). **Social Well-being IN The U.S. ADescriptive Epidemiology, Orville Brim**.
- Keyes, C. L., M. (1998). Social well- being. **Social Psychology Quarterly**. 2, P.p:121-140.
- Ladd, Gary W. J., B. Kockenderfer and C. C. Coleman. (1998). Classroom peer acceptance, friendship, and victimization: Distinct relational systems that contribute uniquery to children's school adjustment. **Child development**. December, vol 68, N 6, P.p: 1181-1196.
- Miller, Edythe S. (2003). Evolution and stasis. The institutional economics of David Hamilton. **Journal of Economic Issues**. 37, P.p:51-63.
- Sapp, S. G & Harrod, W. J. (1989). Social acceptability and intentions to eat beef. An expansion of the Fishbein- Ajzen model using reference group theory. **Rural Sociology**. 54 (3), P.p: 420-438.
- Schade, J. & Schlag, B. (2003). Acceptability of urban transport pricing strategies. Transportation Research Part F: **Traffic Psychology and Behaviour**. 6 (1), P.p: 45-61.

- Schuitema Geertje, (2010). **PRICELESS POLICIES Factors influencing the acceptability of transport pricing policies**. unpublished doctoral dissertation, Groningen University.
- Stanley, SM, Markman H, J. (2003). **Facts about marital distress and divorce**. Denver: University of Denver. 23.
- Trapani, C. (1990). Transition goals for adolescents with learning disabilities. Boston, MA: A college Hill Publication Little, **Brown and Company**. 92.
- Vander Wal JS. Eating and body image concerns among average-weight and obese African American and Hispanic girls. **Eat Behav**. 2004; 5 (2), P.p: 181-187.
- Vaughn, S. Hogan, A. Hagger, D. & Kouzekanani, K. (1992). Self- Concept and Peer Acceptance in Students With Learning Disabilities: A Four to Five-Year Prospective Study. **Journal of Educational Psychology**. 84, 1, P.p: 43-50.
- Vrschuren, K. (1996). the internal working model of self, attachment, and competence in five years old. **Journal of child development**. vol 67, N 5, P.p: 2493-2511.

Archive of SID